

246. Het grote wijndictee (1)

1. Als je op '*wijn*' zoekt, kom je naast xereswijn ook het wrat(ten)zwijn tegen. En je vindt ook: 'als de wijn is in de man, is de wijsheid in de kan...' En vergeet niet de tokayerwijn en van wijntje en trijntje houden (Bacchus en Venus dienen). Op de kaas-en-wijnavond (Jaarboek 2010, om de kas te stijven, dat is spekken) werd ook Kaapse wijn (kaapwijn) gedronken. Abricotine (Jaarboek 2010) is eau de vie van abrikozen (synoniem: abrikozenbrandewijn, Jaarboek 2010: apricotbrandy). Liebfraumlisch (of: Liebfrauenmilch) is een witte wijn die vroeger werd gecultiveerd in de Lieve-Vrouwekerk (Liebfrauenkirche) in de Duitse handels- en bedevaartsplaats Worms, Rheinhessen.

2. De aanduiding 'appellation contrôlée' (A.C.) kom je bij Franse wijnen tegen. A.O.C. staat overigens voor appellation d'origine contrôlée. Bij Italiaanse wijnen staat D.O.C. voor denominazione d'origine controllata. Acetaldehyde (ethanal) komt wel voor in bier en wijn. Een glas wijn kun je achteroverslaan. Advocaat bestaat uit brandewijn met eieren, et cetera. Een zekere Zuid-Amerikaanse brandewijn heet aguardiente (eau de vie, aquavit). Alantwijn is een maagversterkend middel. Het (de) alpenbitter is brandewijn (aqua vitae) met alpenkruiden. Amasake (Jaarboek 2008) is een zoete Japanse rijstwijn (door sommige gedronken met Nieuwjaar). Het bijvoeglijk naamwoord anacreontisch betekent: wijn en liefde bezingend. Ik heb nog een anker rijstbrandewijn, maar slechts anderhalve fles andalusiër (uit Zuid-Spanje). Dominee en priester werken in de wijngaard des Heren (het tuintje van de Heer).

3. Asti spumante is de naam van een mousserende wijn uit de Italiaanse stad Asti in Piemonte. Een bacchanaal is een feest ter ere van de wijngod Bacchus, een Bacchusfeest. Een balthasar is een grote wijnfles van 12 liter (16 flessen). De bardolino (Jaarboek 2008) is een Italiaanse fruitige rode wijn geperst van onder andere de corvina, geteeld langs de zuidelijke oever van het Gardameer. Een beenkeier brengt steeltjes onder wijnglazen aan. De bergerac is een zoete witte Franse wijn. De bismarckharing is in wijn ingelegd. De blanc de blancs is een droge witte wijn of champagne van witte (of groene) chardonnaydruiven.

4. De boeuf bourguignon (rundvlees) is gestoofd in rode wijn en bouillon. De bonne bouche is een fijne oude wijn. De bordeaux (die zit vaak in bordelaises) komt uit het departement van de Gironde. Ook van bourgogne (een Bourgondische wijn) heet de wijngeur het bouquet. Een brandy-soda (dat schrijven we zo naar analogie met whisky-soda, highball) is een cognac met apollinariswater. De cabernet is een sterk verbreide soort van wijnstok. De cabernet franc brengt blauwe druiven voort, gebruikt voor loirewijnen. De cabernet sauvignon wordt voor rode bordeauxwijnen (zoals saint-émilion) gebruikt. De cahors is een wijnstok (ook de merlot en de syrah zijn wijnstoksoorten) die donkerrode druiven voortbrengt, genoemd naar een streek in het zuidwesten van Frankrijk. De calvados is genoemd naar een Normandisch departement en is brandewijn, gestookt uit appelwijn. De chianti komt uit Toscane.

5. De caracole is de wijngaardslak. De cava is een Spaanse volgens de méthode champenoise (let op: niet de méthode traditionnelle!) gemaakte mousserende wijn. Een cavist (Jaarboek 2009) exploiteert een wijnkelder. De chambertin is een hooggewaardeerde rode bourgognewijn. Chardonnay slaat zowel op wijnstok als op wijn. Champenoise is schuimwijn. Een chasse-cousin is een slecht diner met minderwaardige wijn. De chasselas levert witte tafeldruiven op. De châteauneuf-du-pape is een krachtige rode rhônewijn uit het zuiden van het Rhônegebied.

6. De cinsault is een wijnstok uit de Provence en de Languedoc, die blauwe druiven oplevert. De clairette is een witte wijndruif of de mousserende wijn ervan. Wijn is een bestanddeel van cobbler. De cocktailsaus is een saus voor garnalencocktails, bereid van mayonaise, room, ketchup, Engelse saus, cayennepeper, cognac en witte wijn. Een wijnconnaisseur kent alle naar de gelijknamige plaats genoemde cognacs. De coq-au-vin (Groene Boekje) is gestoofd in wijn. De côtes du Rhône (Jaarboek 2008) is een rhônewijn. De crémant is net geen champagne, de cyperwijn komt van Cyprus en de

crianza (dat is geen reserva!) is een Spaanse wijn, die eerste gerijpt is op fust en daarna korte tijd op fles. Na het decanteren kan het degusteren beginnen. In dl-wijnsteenzuur is de stof als racemisch mengsel aanwezig.

7. Het wijndepot had heel wat wijnsoorten en *dépôt*, in het depot. Het drakenbloed is een zekere rode rijnwijn, van de Drachenfels. Droge wijn heet *dry (sec)*. De edelzwicker is een witte elzaswijn. *Entre deux vins*, aangeschoten (half dronken), zul je niet raken van wijn uit juffrouw Eenarm (water uit de pomp, ook wel: wijn van Jan Langarm). De *escargot* is de wijngaardslak. De *falerner(wijn)* is naar een Italiaanse plaats genoemd. *Flor* is een schimmellaag op sherrywijn. Wijn op fust vormt het bestaansrecht van een bodega. De *fyloxera* is de druifluis die de wijnstok verwoest. De *gamay* is een wijnstok (met blauwe druiven) of wijn daarvan uit de *Côte d'Or*. Met *Bacchus'* gave drink je wijn.

8. Een gecorseerde wijn heeft een hoog gehalte aan extractieve stoffen. Hallo, bent u er nog? De gedaanten van brood en wijn blijven na de consecratie (er heeft een gedaanteverwisseling plaatsgehad). Gemilesimeerde wijnflessen zijn van een datum voorzien. De *gewürztraminer* is een kruidige witte wijn uit de Elzas. Hij heeft de *bourgogne* en *bordeaux – grand cru's – gegouteerd* (niet in de betekenis van: het *goûter* gebruiken). Geef mij 's zomers maar *gletsjerwijn* en 's winters *glühwein*. *Grappa (marc)* is een brandewijn en *graves* is een bekende *bordeauxwijn*. De *grenache* is een wijnstok in de *Roussillon* en de *Languedoc*. *Citroenbrandewijn* is geen heldere brandewijn. De *hermitage*, een fijne wijn, is genoemd naar het gelijknamige gebergte *l'Hermitage* aan de *Rhône*. He is trouwens ook een kluzenaarshut.

9. *Hipocras (hippocras)* is kaneelwijn, als bruiloftsdrank geschonken. 'Goed glas wijn' is een *hypallage*. Hoofdpijnwijn is *chateau migraine*. *Wrange* wijn smaakt naar inkt. Geef hem nog een glas: in *vino veritas* (de volle kan loopt over). Een *kalkoentje* is een wijnflesje van maximaal 200 cc. *Kabinetwijn* is de fijnste soort van Duitse wijn. De *johannisberger* is een voortreffelijke soort van rijnwijn. In het huishouden van Jan Steen ging de *jansteenkan* rond. *Kefir* is een zuurachtige mousserende melkwijn. *Kir* bevat naast witte wijn een scheutje *crème de cassis*, *kir royal* heeft als basis *champagne*. *Kinawijn* is medicinale wijn met *kina-extract*. Een *keldermeester* is een *cellarius*.

10. *Kirsch* is kersenbrandewijn (*cherrybrandy*). Een *koetsiertje* is een borreltje. De *beginselen* van *Kollewijn* hebben niets met wijn te maken. Hij dronk een *kristal cognac*. *Krambamboeli* is *punch*. De *lacrimae christi* komt bij de *Vesuvius* vandaan. De *lambrusco's* komen uit de streek *Emilia-Romagna* in Italië. *Landwijn* is *vin de pays*. De *madera* komt van *Madeira* en is een *morgendrank*. De *magnum* is een dubbelgrote wijnfles, de *malaga* een zoete Spaanse wijn. Is dat geen *margaritas ante porcos* werpen? De *marsala* is een aangezette *dessertwijn* uit *West-Sicilië*. De *medoc* komt gewoonlijk uit de *Gironde*. De *merlot* is een wijnstok met blauwe druiven.

11. De *meiwijn* is een lichte *moezelwijn*. Daarbij wordt *onzelieevrouwebedstro* gebruikt. De *meursault* is een bekende *bourgognewijn*. De *mise* is de botteling (in de *misetijd*). De *moezelwijn* is wijn uit de *Moezelstreek*. Kijk, die wijnfles heeft een *morsring (druipring)*. De *muscadet* komt bij de *Loire* vandaan. De *niersteiner* is een lichte rijnwijn uit *Nierstein* in *Hessen*. Een *oenoloog* is een *wijnkenner*, *chablis* is *oesterwater*. Ze *offreerden* open wijnen. Hij had nog een *pastoorsvaatje (patersvaatje)* *pauillac*, een *medocwijn*. *Persico* is *perzikbrandewijn*. De *piet-in-'t-hok* is brandewijn met suiker en *nootmuskaat*. *Pinard* is een *tafelwijn*. Maakt de *pomerol* ook deel uit van de *Europese wijnplas*? De *pommard* wordt gekweekt ten zuiden van *Beaune*.

12. Wie doet dat nu: *propria vineta caedere* (zijn eigen glazen ingooien). *Raki* is *Turkse brandewijn*. De *reine-claude* is de *wijnpruim*. De *retsina* is witte *Griekse harswijn*. De *riesling* vind je langs de *Moezel* en in de *Elzas*. De *rioja* komt uit het *Ebrodal*. Mag je bij *roseola* geen *roséwijn* drinken? Is *rosé* *roze*? De *saarwijn* komt uit *Saarland*.

Rein Leentfaar